

ဓမ္မအမေးအဖြေများ

၂။ မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးဆိုတာ ဘာလဲ

လျှောက်ထားလိုပါသည်။

မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါးကို ကြားဘူးပါသည်။ အဲဒီဆယ်ပါးကို အကျဉ်းမျှ သိလိုပါသည်။ ယနေ့ခေတ်မှာ အဲဒီမင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးကို ဘယ်သူတွေ ဘယ်လို လိုက်နာ ရပါမည်နည်း။ ဘယ်လိုဖြစ်လျှင် မင်းကျင့်တရား ကျိုးပေါက်ပါသနည်း။ ကျိုးပေါက်လျှင် ပြည်သူက မည်သို့တုံ့ ပြန်ရပါသနည်း။ ဆရာတော်တို့၏ အတွေးအမြင် ကို သိပါရစေဘုရား။

ရိုသေလျက် အောင်ချာ

မင်းဆိုတာ

လောကံ ရဇ္ဇေတီတိ ရာဇာ (ဒီ-ဋ္ဌ ၃၊ ၁၈၀)အရ လူထုကို နှစ်သက်အောင် လုပ်ပေးတတ်လို့ ရာဇခေါ်ပါတယ်။ ရာဇ ဆိုတဲ့ ပါဠိကို 'မင်း'လို့ မြန်မာမှု ပြုပါတယ်။ အုပ်ချုပ်သူ သို့မဟုတ် အစိုးရလို့ ခေတ်နဲ့အညီ အဓိပ္ပာယ် ပြန်ယူနိုင်ပါတယ်။ အုပ်ချုပ်သူတို့ လိုက်နာရမဲ့ ကျင့်စဉ်ဆယ်မျိုးကို "ပေးကမ်း၊ ကိုယ်ကျင့်၊ စွန့်ကြဲ၊ ဖြောင့်မတ်၊ နူးညံ့၊ စိတ် လေ့ကျင့်၊ ဒေါသနည်း၊ မဂ္ဂဦးဆံ၊ သည်းခံ၊ မဆန့်ကျင်" လို့ အတိုကောက် မှတ်သားနိုင်ပါတယ်။

ဒါနံ သီလံ ပရိစ္ဆာဂံ၊ အဇ္ဈင်္ဂံ မဒ္ဒင်္ဂံ တပံ။
အက္ကောဓံ အဝိဟိံသဉ္စ၊ ခန္တိဉ္စ အဝိရောဓနံ။ (ဇာ ၂၊ ၉၇)။

ပေးကမ်း (ဒါနံ)

အစိုးရဟာ လစားတွေကို လစာငွေ လုံလောက်အောင် ပေးရမယ်။ လုပ်အားနှင့် လစာငွေ မျှအောင် ဖန်တီးပေးရမယ်။ လစာငွေ တိုးပေမဲ့ ကုန်ဈေးနှုန်းတွေ ခေါင်ခိုက် နေရင် ကိုယ်တိုင်းပြည်ရဲ့ ပကတိအခြေအနေကို နားလည်ပြီး လူထုချမ်းသာအောင် အမြန်ဆုံး ဖြေရှင်းပေးရမယ်။ အဲဒီလို ဖြေရှင်းဖို့ မမှန်ကန်တဲ့ နိုင်ငံရေး စီးပွားရေး စနစ်ဆိုးတွေ အကျင့်ဆိုးတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပစ်ရမယ်။ အစိုးရဆေးရုံ ဆေးခန်းတွေမှာ ဆေးမရှိ၊ စာသင်ကျောင်းတွေမှာ ဖတ်စာအုပ်တွေ ဗလာစာအုပ်တွေ မလုံလောက်လို့ ကျောင်း သားတွေ မှောင်ခိုဈေးက ဝယ်ရတယ်ဆိုရင် နံပါတ်နှစ် မင်းကျင့်တရား ပျက်တာပဲ။

ကိုယ်ကျင့် (သီလံ)

"ရိုးသား ကြီးစား လုပ်အားဖြင့် နိုင်ငံတည်" တဲ့။ စာသားလေး သိပ်လှတာပဲ။ အာဏာမြဲနေတုန်းမှာ လာဘ်စားတာကို အချင်းချင်း သိနေပေမဲ့ ကိုယ်လဲ ထူးခြားနားပေမို့ ရေငုံ နှုတ်ပိတ် မှိန်းလိုက်နေရင် အာဏာကျပြီဆိုမှ မဟာ လာဘ်စားမှုကြီး ပေါ်တတ်တယ်။ သာမန် လစားတွေ ဘယ်လိုမှ ရိုးရိုးသားသား မရပ်တည်နိုင်လို့ ဘယ်ရိုး ကိုပဲ သွားသွား ဘာပဲလုပ်လုပ် လာဘ်ရည်ဖိုး နှင့်နေအောင် ပေးရတယ်ဆိုရင်၊ အလုပ်ရှာကတည်းက လာဘ်ရွှင်တဲ့ နေရာကိုပဲ ရွေးပြီး ရှာရတယ်ဆိုရင် မရိုးသားလို့ နိုင်ငံမတည်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလို လူထုကိုယ်ကျင့်တရားပျက်ပြီး တိုင်ပြည်ခြစားတာဟာ နံပါတ်နှစ် မင်းကျင့်တရား ဆိတ်သုံးလို့ပဲ။

စွန့်ကြဲ (ပရိစ္ဆာဂံ)

အုပ်ချုပ်သူတွေဟာ ကိုယ်ပိုင်တဲ့ပစ္စည်းကို လူထုကို ဝေငှပေးခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ အိတ်ထဲက တစ်ပြားမှမစိုက်ဘဲ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေ သွားပြီး ဆန်ဘယ်နှစ် အိတ်၊ ငရုတ်သီး ဘယ်နှစ်တောင်း၊ ဆားဘယ်နှစ်ဘူး လှူပြောင်းနဲ့ "သူကြီးဘုရား ရွာသားကောင်းမှု" မလုပ်ရဘူး။ လူထုဆီက လှူချင်ချင် မလှူချင်ချင် အယူဝါဒတူတူ မတူတူ အလှူငွေ အတင်းကောက်ပြီး လှူတာမျိုး မဖြစ်ရဘူး။ ရဟန်းရှင်လူ သက်သာ ချောင်ချိရေးအတွက် ဘယ်ဝန်ကြီးက မိဘမဲ့ကျောင်း တစ်ခုကို သိန်းပေါင်း ဘယ် လောက် ရန်ပုံငွေ လှူ တယ်ဆိုရင် နတ်လှူသာဓု ခေါ်မှာပေါ့။ အာဏာမြဲချင်လို့ လူထုဆီက အ တင်းအဓမ္မ ကောက်ခံပြီး မိမိလှူသလို အယောင်ဆောင်လို့ ကုသိုလ်မရပါ ဘူး။ စွန့်ကြဲခြင်းဆိုတဲ့ မင်းကျင့် တရားနဲ့တော့ ဝေးပါသေးတယ်။

ဖြောင့်မတ် (အဇ္ဈင်္ဂံ)

ဖြောင့်မတ်ဆိုတာ မကောက်ကျစ်ဘူး။ မင်းမှာသစ္စာ လူမှာကတိတဲ့။ အုပ်ချုပ်သူဟာ ပေးထားတဲ့ ကတိအတိုင်းလုပ်မှ လူထုက ယုံကြည်တယ်။ အာဏာ တည်မြဲရေး အတွက် ပုဏ္ဏားညို ပုဏ္ဏားဝါတွေ မြောက်ပင့်တိုင်း လိမိတာ ဝါဒဖြန့်တာမျိုး မလုပ်ရဘူး။ ဝယ်ပေးမယ်လို့ မိဘလုပ်သူက ကတိ ပေးထားပါလျက် သုံးလေးနှစ်သား ကလေးဆိုပြီး ကတိအတိုင်း မလုပ်ရင် ဒီမိဘကို ဒီကလေး မယုံတော့ဘူး။ မိဘကို မယုံရင် တစ်ခြားလူ ပြောတာကို ယုံသွားမှာပေါ့။

နူးညံ့ (မဒ္ဒင်္ဂံ)

နူးညံ့ဆိုတာ သိမ်မွေ့တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။ မာန်မာန အပြိုး အတေးအရင်းခံနဲ့ မလုပ်ဘူး။ အတွေးအမြင် ခံယူချက်မတူ တွဲလူတွေ စုပေါင်းပြီး ပြဿနာကို စာပွဲပေါ်မှာ ဖြေရှင်း တယ်။ မိမိတို့တိုင်းပြည် တိုးတက်ရေးဆိုတဲ့ တူညီတဲ့ ဦးတည်ချက်နဲ့ အတွေးအမြင် မတူညီတဲ့လူတွေ စုပေါင်းပါဝင်လာနိုင်အောင်လဲ ဆောင်ရွက်တယ်။ ဒါဟာ သိမ်မွေ့ နူးညံ့ခြင်းရဲ့ သင်္ကေတပေါ့။ တစ်ဖက်သားကို လုံးဝ ပြောဆိုခွင့်မပေးဘဲ လမ်းဘေးက အမှိုက် သရိုက်ပါ ဆိုပြီး ကိုယ်နိုင်နေလို့ မျက်လုံးမိုတ်ပြီး တစ်ဖက်သတ် "ဟောင်" နေရင် နောက်ဆုံး ကိုယ်ပဲ "အဲဒါ" ဖြစ်သွားတတ်တယ်။

စိတ်လေ့ကျင့် (တပံ)

စိတ်ဓာတ်ရေးရာ စွန့်အားရှိအောင်လို့ စိတ်ကို လေ့ကျင့်ပေးတာ။ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု ပြောတာရှိတယ်။ သူဟာ ပြဿနာ သောင်းခြောက်ထောင်ကို တစ်နေ့ကုန် ဖြေရှင်းရပြီးနောက် ညနေပိုင်းမှာ ဦးနုနောက်ခြောက် စိတ်ဓာတ်တွေကျပြီး ဘာမှ မလုပ်ချင်တော့ဘူးတဲ့။ အဲဒီအခါမျိုးမှာ ညစာ စားပြီးနောက် ခဏအနားယူ၊ ဘုရားခန်း ထဲဝင်ပြီး အဓိဋ္ဌာန်ပုတီး စိပ်လိုက်ရင် တိုင်ခြေ ရောက်နေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဟာ တိုင်ထိပ်ပေါ် ပြန်ရောက်သွားပြီး အကြံဉာဏ် ကောင်းတွေ ရလာသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ယတြာ အတွက် ပိတ်ဖြူပိတ်နက်တွေကို ပန်းမှာလွယ်ပြတာမျိုးတော့ မဖြစ်သင့်ဘူး။ ဒါက စိတ်ပိုင်းဘဝ တိုးတက်အောင် လုပ်တာမဟုတ်ဘူး။ ဝိသမလောဘတွေ ကြွလာအောင် လုပ်တာ။

ဒေါသနည်း (အတ္တေခံ)

“စားကိုစားချင်း လှံကိုလှံချင်းပဲ” ဆိုတဲ့ ကမ္မရှူးထိုး နွားသိုး စိတ်ဓာတ်မျိုး မရှိရဘူး။ “ကဏန်း ပုတ်သင်၊ ကိုင်းပင် နွားသိုး၊ လိပ်မျိုး ခွေးအ၊ ဤခြောက်ဝ နာယက မတင်ထိုက်” တဲ့။ ရှေ့ကိုလဲ မတက် နောက်ကလဲ မလိုက်ရင် ကဏန်းလိုလုပ်။ အထက်ကလူ မမြဲငြင်ရင်ပြီးစာ “ဟုတ်၊ ဟုတ်”နဲ့ ပြောတိုင်း ခေါင်းညိတ်ရင် ပုတ်သင်။ ဟိုလူပြော ဟုတ်နိုးနိုး ဒီလူပြော ဟုတ်နိုးနိုး၊ အခွင့်အရေး မျှော်ပြီး ဟိုပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ကိုင်းပင်။ လိပ်က အထက်ကလူအကြိုက် မျှောလိုက်နေပြီး အခွင့်အရေး ပေါ်လာရင် မလွတ်တမ်း “ဗမ်ခနဲ” ဟပ်ယူ တတ်တဲ့ လူမျိုး။ ရှေ့ထွက် “ဟောင်” ပြီး ချုံထဲ ပြေးဝင်ရင် ခွေးအမျိုး။ ဒီလူ ခြောက်မျိုးဟာ အုပ်ချုပ်သူ အကြီးအကဲ မဖြစ်ထိုက်ဘူးတဲ့။

မညှဉ်းဆဲ (အဝိပဏ္ဍိတ)

အုပ်ချုပ်ခံ လူထုကို မနှိပ်စက်ရဘူး။ တိုင်းသူပြည်သားကို ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ ချစ်မြတ်နိုးရမယ်တဲ့။ စီးပွားရေး ကျပ် တည်းအောင် ဖန်တီးပြီး တိုင်းပြည်မှာ လူတွေ မနေ နိုင်အောင် မနေချင်အောင်လုပ်ရင် နှိပ်စက်တာပဲ။ အမေ့လုပ် အားပေး ခေါ်တာမျိုး။ အမျိုးမျိုး အကြောင်းပြပြီး လူထုဆီက ငွေကောက်ခံတာမျိုး။ ဘိုးဘွားပိုင် မြေမြေတွေ ကို ထိုက်တန်တဲ့ လျော်ကြေးမပေးဘဲ သိမ်း ပိုက်တာမျိုး။ မိမိဆန္ဒမပါဘဲ လူစုလူဝေးကို အတင်းအကြပ် ချီတက်ခိုင်းတာမျိုး။ ဆိုလိုတာက လူထုကို ကိုယ်ရော စိတ်ပါ ဆင်းရဲအောင် လုပ်တာ။

သည်းခံ (ခန္တိ)

မိဘများလိုပဲ အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားဟာ အုပ်ချုပ်ခံများ အပေါ် သည်း ခံခွင့်လွှတ်ရသတဲ့။ မိဘဆိုတာ မိမိစကားကို နားမထောင်ဘဲ ပုန်ကန်တဲ့ သားသမီးများကိုလဲ အပြစ် မယူဘူး။ အချိန်တန်ရင် သနားသည်းခံ ခွင့်လွှတ်တာပဲ။ အုပ် ချုပ်သူတွေဟာ မိမိကို မကြိုက်လို့ ဆန့်ကျင်သူတွေကို မတန်တဲ့ အပြစ်ကို မပေးရဘူး။ စုတ်ချာ တဲ့မူဝါဒကို ဝေဖန်လို့ စာရေးဆရာ စာမရေးရ၊ အနုပညာသည် အနုပညာအလုပ်ကို မလုပ်ရ၊ ဆရာဝန် ဆေးမကုရ၊ ဘုန်းကြီးတွေ ဆွမ်းမထွက်ရ မြို့ကို စာလာ မသင်ရဆိုရင် ဒီအစိုးရဟာ “နှလုံး စိတ်ဝမ်း မကြီး” ဘူးပေါ့။

မဆန့်ကျင် (အဝိရောဓန)

လူထုဆန္ဒကို မဆန့်ကျင်တာ။ အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရဟာ လူထုအများစုရဲ့ ဆန္ဒအတိုင်း လုပ်ပေးရတာပဲ။ ပါဠိဝေါဟာရ “အဝိရောဓန” မြန်မာလို “မဆန့် ကျင်” ဆိုတာ ဒီမိုကရေစီပဲ။ လူထုက ခင်ဗျားတို့ကို မကြိုက် ပါဘူးလို့ မိမိတို့ ရဲ့ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ရင် အာဏာကို လူထုကို ပြန်ပေးရတယ်။ နေရာ ဖယ်ပေးရတယ်။ မဖယ်ပေးရင် လူထုပိုင်တဲ့စွဲစည်းကို မတရား ရယူတာ ဖြစ်လို့ “အာဏာသူခိုး” ဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒီလို ဖြစ်ရင် နိုင်ရာကို ညှဉ်းတတ်တဲ့ ရိုင်းစိုင်းရက်စက်တဲ့ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တွေလို တောနက်ကြီးဥပဒေနဲ့ လုပ် လေ့ရှိတယ်။ ဥပဒေမဲ့ အာဏာရလာတဲ့ လူတွေ အုပ်ချုပ်တဲ့နိုင်ငံမှာ အများ ဆန္ဒ သို့မဟုတ် လူထုဆန္ဒဆိုတာနဲ့ ဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆိုတာတွေ မရှိနိုင်ပါဘူး။

အုပ်ချုပ်သူအစိုးရဟာ အဲဒီဆယ်မျိုးထဲက တစ်မျိုး လောက်ကို ကျင့်နိုင်ရင်ကို လူထုက နားလည်ပေးမှုနဲ့ တုံ့ပြန် နိုင်ကောင်းပါရဲ့။ □ □

